

SCENARIUSZ **19**

„Młodzi zmieniają szkołę - projektowanie zmian”

Katarzyna Deka

OPIS

Przedmioty nauczania, w ramach którego/ych może być realizowany scenariusz: zajęcia z wychowawcą/wychowawczynią, wiedza o społeczeństwie, podstawy przedsiębiorczości

Adresaci lekcji: osoby uczęszczające do 6-8 klasy szkoły podstawowej, osoby uczęszczające do szkół ponadpodstawowych

Cel ogólny: Wzmocnienie sprawczości oraz rozwijanie kompetencji obywatelskich osób uczestniczących, poprzez rozpoznanie własnych zasobów (mocnych stron) i grupowego (klasowego) potencjału, analizę potrzeb szkoły /klasy, oraz zaprojektowanie realnych działań zmieniających szkolną rzeczywistość.

Cele szczegółowe:

Po zakończeniu warsztatu osoby uczestniczące będą potrafiły między innymi:

- Rozpoznać i nazwać swoje mocne strony – zidentyfikować indywidualne zasoby osobiste i społeczne, które mogą wykorzystać w działaniach grupowych;
- Uświadomić sobie znaczenie zaangażowania obywatelskiego – zrozumieć, że aktywność i współdziałanie mogą realnie wpływać na życie szkolnej społeczności;
- Analizować potrzeby i problemy klasy/szkoły – określić, które kwestie mają największy wpływ na życie społeczności szkolnej i wymagają zmian;
- Współpracować w grupie – planować działania, dzielić zadania i podejmować decyzje;
- Rozwijać krytyczne myślenie – oceniać przyczyny i skutki problemów, analizować możliwe rozwiązania i przewidywać przeszkody;
- Projektować realistyczne działania zmian – opracować mini-projekty z uwzględnieniem celów, zasobów oraz odpowiedzialności poszczególnych osób w grupie;
- Komunikować i prezentować swoje pomysły – przedstawiać propozycje działań w grupie i szerszej społeczności, argumentować swoje wybory i słuchać opinii innych.

Metody pracy: refleksja indywidualna, praca w parach, burza mózgów, praca w małych i większych grupach, głosowanie priorytetowe, kreatywne prezentowanie pracy grupowej, udzielanie informacji zwrotnej, elementy inspirowane metodą design thinking

Spis pomocy dydaktycznych, materiałów papierniczych które mają być wykorzystane do przeprowadzenia spotkania: wydrukowane listy mocnych stron (jedna na osobę), długopisy, lub flamastry, karteczki samoprzylepne (typu post-it), kreda do tablicy lub flamastry do tablicy suchościeralnej, kartki A3, duże kartki typu flipchart lub papier pakowy/plakatowy. W wersji rozszerzonej: materiały z odzysku (pudełka, butelki, opakowania itp.), farby.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Lekcja 1 - Nasz potencjał i nasze zasoby

Czas trwania: 45 minut

Ćwiczenie: „Moje mocne strony” (15 min)

Młodzież otrzymuje listę mocnych stron (lista znajduje się w załączeniu; każda osoba otrzymuje swój egzemplarz). Po przeanalizowaniu listy osoby wybierają i zapisują swoje trzy mocne strony. Jeśli dana osoba wie, że coś jest jej mocną stroną, ale cecha ta nie znajduje się na zaproponowanej liście, może samodzielnie ją dopisać.

Ćwiczenie: „Twoje mocne strony” (10 minut)

Osoby uczestniczące dobierają się w pary. Prowadzący/a odmierza czas.

1. Para ustala kto będzie osobą A, a kto osobą B.
2. Osoba A ma minutę na opisanie osobie B, jakie widzi w niej mocne strony.
3. Po upływie minuty prowadzący/a daje sygnał do zmiany – osoba B ma minutę na przekazanie osobie A, jakie dostrzega w niej mocne strony.
4. Po wymianie osoby uczestniczące mają minutę na zapisanie tego, czego się o sobie dowiedziały.

Następuje zmiana par (osoby uczestniczące wybierają sobie nową parę) i kolejna runda przebiega analogicznie, zgodnie z powyższą instrukcją.

Omówienie i podsumowanie ćwiczeń (20 min)

Prowadzący/a prowadzi rozmowę podsumowującą. Osoby uczestniczące dzielą się refleksjami na temat indywidualnych odkryć - osobistych mocnych stron oraz mocnych stron, które zauważyły w rówieśnikach podczas ćwiczenia w parach oraz potencjału grupowego - wspólnej refleksji nad tym, jakie zasoby i potencjał posiada klasa dzięki różnorodności mocnych stron osób ją tworzących.

Prowadzący/a może zachęcać do podawania konkretnych przykładów tego, jak różnorodne mocne strony mogą zostać wykorzystane w przyszłych projektach klasowych lub rozwiązywaniu problemów.

Lekcja 2 - Wyzwania i potrzeby naszej klasy/szkoły

Czas trwania: 45 minut

Ćwiczenie: „Co w naszej szkole/klasie mogłoby działać lepiej?” (10 min) - burza mózgów

Osoba prowadząca zapisuje na tablicy hasło „Co w naszej szkole/klasie mogłoby działać lepiej?”. Młodzież zgłasza swoje pomysły - prowadzący/a zapisuje je wszystkie, bez oceniania.

Możliwe obszary odpowiedzi (jeśli potrzebne): komunikacja szkoła–uczniowie, integracja i relacje rówieśnicze, przestrzenie szkolne, bezpieczeństwo i dobrostan, ekologia i środowisko, wydarzenia szkolne, uczniowskie pomysły na usprawnienia.

Ćwiczenie: „Głosowanie priorytetowe” (5 min)

Każda osoba ma trzy głosy - dostaje trzy karteczki samoprzylepne lub otrzymuje trzy kropki do postawienia przy wskazanych przez siebie problemach. Osoby uczestniczące mają teraz za zadanie wybrać najważniejsze ich zdaniem obszary, które realnie chciałyby zmienić - głosują poprzez przyklejenie karteczek lub postawienie kropek przy problemie/problemach, które uważają za najważniejsze. Jedna osoba może przyporządkować wszystkie swoje karteczki/kropki do jednego problemu, lub rozdzielić je w dowolny sposób (np. dwie kropki do jednego problemu i jedna do innego, lub po jednej kropce/karteczce do trzech różnych problemów)

Prowadzący/a zlicza przyznane głosy, Ostatecznie powinna powstać lista 3–5 wybranych priorytetowych problemów/obszarów..

Ćwiczenie: „Dlaczego to jest ważne?” (15 min)

Teraz osoby będą pracować w małych grupach (całkowitą liczbę osób należy podzielić na tyle grup, ile problemów zostało zidentyfikowanych w poprzednim ćwiczeniu). Każda grupa wybiera jeden z problemów/obszarów z listy opracowanej wcześniej i na kartce A3 ma za zadanie odpowiedzieć na poniższe pytania:

- Kogo dotyczy ten problem?
- Jak wpływa on na codzienne życie młodzieży?
- Czy coś już było robione w tej sprawie? Jeśli tak, to co?
- Czy coś blokuje zmianę? Jeśli tak, to co?
- Co mogłoby pomóc?

Prezentacje i podsumowanie (15 min)

Po zakończeniu pracy w grupach, każda z nich prezentuje wybrany problem, omawiając, kogo on dotyczy, jaki ma wpływ na codzienne życie młodzieży, co już było robione w tej sprawie, jakie czynniki blokują zmianę oraz co mogłoby pomóc w jego rozwiązaniu. Osoba prowadząca moderuje dyskusję, a pozostałe grupy słuchają uważnie - mogą zadawać pytania i udzielać informacji zwrotnej (feedback) poprzez dopisywanie swoich obserwacji/refleksji/uwag do części „Co mogłoby pomóc” (co jest mocną stroną, a co można zrobić inaczej) na karteczkach samoprzylepnych i przekazywać je danej grupie, lub poprzez podejście „dwa plusy, jeden pomysł”, w której rówieśnicy wskazują dwie mocne strony (analizy lub pomysłu) i jedną konkretną sugestię na ulepszenie lub poszerzenie perspektywy, co pozwala na wzbogacenie i rozwinięcie pierwotnej koncepcji.

Lekcja 3 - Projektowanie zmian

Czas trwania: 45 minut

Wprowadzenie (5 min)

Prowadzący/a podkreśla, że projekt zmiany nie musi być wielki – ważne, by osoby chciały go wprowadzić w życie (motywacja wewnętrzna), a także by był on realny (możliwy i dostępny do wdrożenia) w skali szkoły lub klasy. W tej części prowadzący/a odwołuje się również do wzmocnienia płynącego z pierwszej sesji, przypominając, jak wielki potencjał drzemie w uczestnikach i całej klasie – ogrom zasobów indywidualnych i grupowych, o czym świadczyć może niezwykle konstelacja odkrytych wcześniej mocnych stron.

Ćwiczenie: „Projektowanie zmian” (25 min)

Osoby uczestniczące otrzymują arkusz typu flipchart lub duży papier pakowy/plakatowy i w tych samych grupach kontynuują i pogłębiają pracę wokół 3–5 najważniejszych problemów/obszarów wyłonionych na poprzedniej lekcji. Każda grupa ma za zadanie opracowanie mini-projektu konkretnej zmiany. Forma jest dowolna – to może być mapa myśli, plakat, ale jeśli istnieje taka możliwość – uczniowie mogą przygotować makietę 3D wykonaną z różnych materiałów z odzysku (np. pudełka, gazety, butelki, farby itp.) lub krótką, cyfrową wersję projektu (np. slajd, krótki filmik, post w mediach społecznościowych) do udostępnienia w ramach platformy lub społeczności szkolnej w celu wzmocnienia elementu edukacji medialnej i projektowania zmian w przestrzeni cyfrowej. Ważne jest, aby przemyślane i uwzględnione/opisane zostały poniższe elementy – nauczyciel/ka może wypisać je na tablicy, wydrukować dla każdej grupy w formacie A4, zapisać poszczególne kategorie na kolorowych kartkach, wyświetlić na rzutniku itp. (karta pracy została także dołączona jako załącznik).

1. Nasz problem/obszar:

.....

2. Dlaczego to ważne i dla kogo to ważne?

.....

3. Nasz pomysł na zmianę:

4. Co trzeba zrobić? (kroki działania)

Krok 1:

Krok 2:

Krok 3:

Krok ...

5. Potrzebne zasoby (ludzie, czas, materiały):

-

6. Jakie są nasze mocne strony (nasze zasoby) i kto za co odpowiada w naszej grupie?

-

7. Co może być trudnością/wyzwaniem? Jak temu zaradzimy?

.....

3. Prezentacje pomysłów i podsumowanie (15 min)

Każda grupa ma 2-3 minuty (w zależności od ilości grup) na przedstawienie zaprojektowanego przez siebie planu zmiany. Ustalenie, które projekty zostaną rozwijane w kolejnych tygodniach lub w ramach zajęć dodatkowych/kolejnych zajęć z wychowawcą/wychowawczynią lub innych.

Bibliografia i źródła wykorzystane do przygotowania scenariusza lekcji:

<https://changemakertoolkit.wixsite.com/change/polski>

Lista dodatkowych plików, będących integralną częścią scenariusza, np. prezentacja, itp. (opcjonalnie).

Załącznik 1: LISTA MOCNYCH STRON

Załącznik 2: PROJEKTOWANIE ZMIAN - PUNKTY DO OPRACOWANIA

Słowniczek pojęć:

- Głosowanie priorytetowe - sposób wybierania najważniejszych pomysłów lub problemów. Każdy daje swoje głosy (np. kropki lub karteczki) na to, co uważa za najważniejsze. Wynik pokazuje, które sprawy grupa powinna najpierw rozwiązać.
- Partycypacja - udział osób (np. Społeczności uczniowskiej, mieszkańców) w podejmowaniu decyzji dotyczących ich otoczenia – np. szkoły, klasy, osiedla czy miasta. Oznacza współtworzenie rozwiązań, a nie tylko ich przyjmowanie.
- Społeczność szkolna - grupa wszystkich osób związanych ze szkołą: uczniów, nauczycieli, dyrekcji, pracowników, a czasem także rodziców. Każda z tych osób ma wpływ na to, jak wygląda życie w szkole.
- Mini-projekt - niewielkie, konkretne działanie lub pomysł realizowany przez uczniów w krótkim czasie. Jego celem jest poprawa jakiegoś elementu życia szkolnego, np. komunikacji, przestrzeni, relacji czy bezpieczeństwa.
- Zasoby - wszystko, co może pomóc w działaniu: mocne strony ludzi, ich umiejętności, czas, materiały, wsparcie innych osób, gotowe narzędzia lub pomysły. Rozpoznanie zasobów pozwala lepiej zaplanować zmiany.
- Informacja zwrotna (feedback) - krótka, życzliwa, konkretna i konstruktywna wiadomość o tym, co w pracy grupy/danym pomysle działa dobrze, a co można poprawić. Informacja zwrotna pomaga rozwijać pomysły i wzmacnia współpracę.

Inspiracje i „polecajki” ciekawych materiałów w sieci: projektów, narzędzi, podcastów itp. które chcesz młodzieży/ nauczycielom polecić:

- Karty Działań Obywatelskich: https://wzmacniajodpornosc.ceo.org.pl/wp-content/uploads/sites/4/2025/09/Edukacja-obywatelska_karty-dzialan-obywatelskich.pdf
- „How wolves change rivers” (inspirujący filmik na YouTube w języku angielskim, dostępne napisy PL)

LISTA MOCNYCH STRON

- Umiejętność pracy w grupie - dobrze współpracujesz z innymi
 - Kreatywność - umiesz wymyślać nowe pomysły, rozwiązania i tworzyć rzeczy w ciekawy sposób
 - Szybkie uczenie się nowych rzeczy - łatwo zapamiętujesz i przyswajasz nowe informacje
 - Cierpliwość - potrafisz spokojnie pracować nawet wtedy, gdy coś trwa dłużej
 - Myślenie krytyczne - potrafisz oceniać informacje i zastanawiać się, czy są prawdziwe
 - Odpowiedzialność - wykonujesz swoje zadania i dotrzymujesz słowa
 - Zaangażowanie w zadania - wkładasz wysiłek w to, co robisz
 - Odwaga w działaniu - próbujesz nowych rzeczy, nie boisz się wyzwań
 - Ciekawość świata - lubisz zadawać pytania i odkrywać nowe rzeczy
 - Umiejętność planowania - potrafisz zaplanować swoją pracę, aby zdążyć na czas
 - Inicjatywa - zaczynasz zadania samodzielnie, bez czekania na przypomnienie
 - Umiejętność radzenia sobie z emocjami - umiesz uspokoić się, gdy coś Cię zdenerwuje lub zasmuci
 - Poczucie humoru - potrafisz rozśmieszyć innych i wnieść dobrą atmosferę
 - Dobra organizacja pracy - umiesz uporządkować swoje materiały i zadania
 - Niezawodność - inni mogą na Tobie polegać
 - Wyciąganie wniosków z błędów - uczysz się na swoich pomyłkach
 - Pewność siebie - wierzysz w swoje możliwości
 - Dbłość o szczegóły - zwracasz uwagę na drobiazgi, które są ważne
 - Wytrwałość - nie poddajesz się, nawet gdy coś jest trudne
 - Umiejętność przekonywania - potrafisz jasno przedstawić swoje zdanie
 - Empatia - rozumiesz uczucia innych, potrafisz okazać wsparcie
 - Sumienność i pracowitość - starannie wykonujesz swoje obowiązki
 - Determinacja - dążysz do celu, nawet gdy pojawiają się przeszkody
 - Komunikacja - umiesz jasno mówić i uważnie słuchać
 - Umiejętne zarządzanie czasem - potrafisz tak zaplanować dzień, żeby wszystko zrobić
 - Przywództwo - potrafisz pokierować grupą w taki sposób, aby każdy wiedział, co robić
 - Umiejętność rozwiązywania problemów - szukasz dobrych pomysłów, gdy pojawia się trudność
 - Optymizm (pozytywne nastawienie) - starasz się dostrzegać dobre strony różnych sytuacji
 - Opiekuńczość - dbasz o innych i chętnie pomagasz
 - Łatwość w nawiązywaniu znajomości - szybko znajdujesz wspólny język z rówieśnikami
 - Wyobraźnia - potrafisz tworzyć pomysłowe obrazy, plany i historie
- * Twój własny pomysł - być może wiesz, że coś jest twoją mocną stroną, ale tego przykładu nie ma na liście

Moje 3 mocne strony:

- 1.
- 2.
- 3.

PROJEKTOWANIE ZMIAN - PUNKTY DO OPRACOWANIA

1. Nasz problem/obszar:

.....

2. Dlaczego to ważne i dla kogo to ważne?

.....

3. Nasz pomysł na zmianę/zmiany:

.....

.....

4. Co trzeba zrobić? (kroki działania):

Krok 1:

Krok 2:

Krok 3:

Krok 4:

Krok

5. Potrzebne zasoby (ludzie, czas, materiały):

-

-

-

6. Jakie są nasze mocne strony (nasze zasoby) i kto za co odpowiada w naszej grupie?

-

-

-

7. Co może być trudnością/wyzwaniem? Jak temu zaradzimy (jeśli się pojawi)?

.....

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt "Young Democracy - Siła Mojego Głosu"
finansowany jest ze środków
Ministra Edukacji Narodowej w ramach programu Młodzi Obywatele.

Minister
Edukacji